KÂFİRÛN SURESİ

Nüzulü

- Mushaftaki sıralamada yüz dokuzuncu, iniş sırasına göre on sekizinci sûredir. Mâûn sûresinden sonra, Fil sûresinden önce Mekke'de inmiştir. Medine'de indiğine dair rivayet de vardır.
- Tefsirlerde anlatıldığına göre Kureyşliler amcası Ebu Talib aracılığıyla Hz. Peygamber'e onu zengin edecek kadar mal vermeyi, kızlarından istediğiyle evlendirmeyi ve bunun karşılığında davasından vazgeçmesini teklif ettiler.

- Peygamberimiz onlara şu şekilde cevap verdi:
- **يَا عَمُّ، وَاَللَّهِ لَوْ وَضَعُوا الشَّمْسَ فِي يَمِينِي، وَالْقَمَرَ فِي يَسَارِي عَلَى أَنْ أَتْرُكَ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يُظْهِرَهُ اللَّهُ، أَوْ أَهْلِكَ فِيهِ، مَا تَرَكْتُهُ.**
- *"Ey Amca! Allah'a yemin olsun ki! İlahi tebliğ vazifemi terk etmem için sağ elime Güneş'i sol elime Ay'ı verseler bile ya Allah bu dini üstün kılıncaya kadar ya da ben bu yolda ölünceye kadar bu davamdan vazgeçmem"*

- Hz. Peygamber bunu kabul etmeyince: "O halde sana teklif edeceğimiz bir şey daha kaldı. Bizim için de senin için de en uygun olanı budur. Sen bir yıl bizim tanrılarımız Lât ve Uzzâ'ya ibadet et, biz de bir sene senin ilâhına ibadet edelim." dediler.
- Hz. Peygamber: "Bakayım, Rabbımdan geleceği bekliyeyim." dedi de işte bunun üzerine bu Sûre-i Celîle nazil oldu..

Adı

- Sûre adını ilk âyetinde geçen ve "İnkarcılar" anlamına gelen "kâfirûn" kelimesinden almıştır.
- Bunun yanında tevhidi ve Allah'tan başkalarına kulluğu reddi anlattığı için ***"İhlâs"*** sûresi,
- Küfürden şirkten, kâfirlerin ve müşriklerin kulluk anlayışlarının tümünden uzaklaşmayı ortaya koyduğu için ***"Teberri"*** yahut ***"Müberrie"*** sûresi,
- Allah'a Allah'ın istediği kulluğu en güzel biçimde ortaya koyduğu için ***"İbadet"*** sûresi, ***"İsabet"*** sûresi,
- Küfrü şirki ve tüm pislikleri kovalayıp, ürkütüp kış kışladığı için de ***"Mugaşgış"*** sûresi gibi pek çok isimleri vardır.

Konusu

- Sûrede Hz. Peygamber'in inkarcılarla şirk ve sapkınlıkta birleşemeyeceği ifade edilmekte ve İslâm dininin şirkten uzak tutulması hedeflenmektedir.

Fazileti

- Zeyd bin Harise'nin kardeşi Cebele bin Harise, Rasûl-ü Ekrem'e: “Bana bir şey öğret ki ben uykuya daldığım zaman bunu söyleyeyim” dedi.
- Hz. Peygamber de: «Kâfirun Suresi'ni oku» dedi.
- Rasulullah buyurdular ki:
- «Sizi Allah'a şirk koşmaktan kurtaracak bir kelimeye muttali edeyim mi?: Kâfirun Suresi'ni uyku zamanında okuyun».

- Kâfirun Suresi'ni İhlas Suresinle beraber sabah namazından önce kılınan iki rekât namazda okumak sünnettir.
- Sa'd bin Ebi Vakkas'tan gelen bir hadiste, Kâfirun Suresi Kur'an'ın dörtte birine tekabül etmektedir, denilmektedir.
- İmam Fahreddin Razi'ye göre bunun nedeni şudur:
- Kur'an emredilenleri emretmek, haramları yasaklamak gibi mânâları kapsamaktadır. Bunların her biri de kalbe bağlı olan haramları kapsadığı için Kur'an'ın dörtte birine tekabül etmiştir.
- İbn Abbas şöyle demiştir: "Kur'an'da şeytanı en fazla kızdıran sure Kâfirun Suresi'dir" Çünkü bu surede tevhid vardır, şirkten beraet vardır.
- Cübeyr b. Mut'im'in rivayetine göre Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur:

- “Ey Cübeyr! Sen bir yolculuğa çıktığın vakit görünüş itibarı, ile arkadaşlarının en güzeli, azık itibari ile de en çok azığı bulunan bir kişi olmak ister misin?”
- Ben: “Evet” dedim. Şöyle buyurdu:
- “O halde “De ki: Ey kâfirler”den başlayarak "De ki sığınırım insanların Rabbine” buyruğuna kadar şu beş sûreyi oku ve okumana "Bismillahirrahmanirrahim" diye başla!"
- Cübeyr dedi ki: Allah'a yemin olsun ki ben malı çok olmayan birisi idim. Yolculuğa çıktığım vakit onların (yol arkadaşlarımın) görünüş itibariyle en kötüsü, azığı en azı olurdum. Fakat bunları okumaya başladığımdan itibaren yolculuğumdan geri dönünceye kadar görünüşü aralarında en güzel olan, azığı en çok olan ben olurdum.

- قُلْ يَا اَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾

- ***De ki: "Ey inkârcılar! (1)***

- لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾

- ***Ben sizin tapmakta olduğunuz şeylere tapmam. (2)***

- وَلَا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا اَعْبُدُ ﴿٣﴾

- ***Siz de benim taptığıma tapıyor değilsiniz. (3)***

- وَلَا اَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾

- ***Ben sizin taptıklarınıza tapacak değilim. (4)***

- وَلَا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا اَعْبُدُ ﴿٥﴾

- ***Siz de benim taptığıma tapacak değilsiniz. (5)***

- لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

- ***Sizin dininiz size, benim dinim banadır." (6)***

- Tevhid ilkesinin sembolü olarak Mekke döneminin ilk yıllarında inen bu sûrede Mekkeli müşriklerin şahsında bütün putperestlere ilân edilmek üzere iman ile şirkin ayrı şeyler olduğu, bu iki inanç sistemi arasında bir benzerlik bulunmadığı, dolayısıyla ikisinin birlikte bulunmasının, iki inanç arasında bir uzlaşmaya gidilmesinin mümkün olmadığı kesin olarak ifade edilmiştir.
- İlk ayette "Ey kafirler" denilmiş, "Ey müşrikler" denilmemiştir. Bu nedenle ayetin muhatabı yalnız müşrikler değil, Rasulullah'ı Allah'ın elçisi olarak kabul etmeyen ve getirdiği talimatın Allah'tan olduğunu reddeden herkestir. Bunlar; Yahudiler, Hristiyanlar, Mecusiler veya müşrikler olabilir. Bu hitabın muhatabı sadece Kureyş veya Arabistan'daki kafir ve müşrik Araplar değil, dünyadaki bütün kafirler ve müşriklerdir.

- Bazı müfessirlere göre 2-3. âyetlerde, gelecekte Hz. Peygamber'in müşriklerin taptığına tapmayacağı, onların da Hz. Peygamber'in taptığına tapmayacakları ifade edilmiş; 4-5. âyetlerde ise halihazırda da onların tutumlarının farklı olmadığı bildirilmiştir.
- Ancak Şevkânî bu yorumu reddetmekte, 4-5. âyetlerin 2-3. âyetlerdeki gerçeği pekiştirdiğini söylemekte; bu tekrarlara dil kurallarından ve Arap şiirinden örnekler getirmekte, Hz. Peygamber'in hadislerinde de benzer tekrarların bulunduğunu ifade etmektedir (bk. V, 599-600).
- Bizim tercihimiz de bu yöndedir. Zira 2-3. âyetlerde Hz. Peygamber'in şahsında müminlerin sadece bir Allah'a kulluk etmeleri emredilmiş, Allah'a ortak koşanlarla gerek inanç gerekse ibadet bakımından hiçbir şekilde benzerliklerinin bulunmadığı vurgulanmıştır. 4-5. âyetlerde ise Hz. Peygamber'i kendi dinlerine döndürmek isteyen putperestlerin

ümidini kırmak maksadıyla söz tekrar edilmiştir. ***“Sizin dininiz size, benim dinim banadır”*** şeklinde tercüme ettiğimiz 6. âyet, daha geniş kapsamlı ve daha vurgulu bir şekilde önceki âyetleri tekit eder ve bu iki din arasında uzlaşmanın olamayacağını gösterir.

- Son âyetten din, vicdan ve ibadet özgürlüğünün esas olduğu, kimsenin herhangi bir dine girmeye zorlanamayacağı anlamının da çıkarılabileceğini düşünen bir kısım müfessirler bu âyetin müşriklere karşı savaşılmasını emreden âyetle (Tevbe 9/36) neshedildiğini ileri sürmüşlerdir.
- Ancak bizim de katıldığımız görüşe göre âyetin hükmü kaldırılmamıştır; çünkü burada bir emir veya yasak değil, bir vâkıanın tespiti ve ifade edilmesi (haber) söz konusudur; haber ise Allah’tan olduğu için gerçektir, hükmü değişmez (bk. Şevkânî, V, 600).

- Bu âyet, bir vâkıa tespiti olduğu ve müslümanların zayıf durumda bulundukları bir dönemde indiği için ondan din ve vicdan özgürlüğü anlamının çıkarılamayacağı da düşünülebilir.
- Kuşkusuz İslâm'da din, vicdan ve ibadet özgürlüğü vardır; ancak bu özgürlükler Medine döneminde inen âyetlerde ifade edilmiş, müslümanların hâkim oldukları zaman ve mekânlarda uygulanmış, hayata geçirilmiştir.

Ayetlerden Çıkan Hüküm Ve Hikmetler:

- Sure, müslümanlar ve kafirler arasında mabud ve ibadet farklılığına ve İslâm'a karşı küfrün tek millet olduğuna delâlet etmektedir. Bu üç unsur küfürle iman arasında ve benliklerinde İslâm'a ve onun bağlılarına kökleşmiş kin ve din düşmanlık besleyenler arasında bir buluşma olmayacağını göstermektedir.
- Müminlerle kâfirler arasındaki mabud farklılığı:
- Birinci kesim, sadece şeriki olmayan tek Allah'a ibadet ederler. İkinci kesim ise, Allah'ın dışında beşerden, meleklerden veya diğer din ve milletlerin batıllarından putlara, heykellere, dostlara ve şefaatçilere taparlar.
- İbadette ihtilâf:

- Müminler şirke bulaşmamış bir şekilde ihlâs ve Allah'ın kulları için koyduğu ibadet şekline göre Allah'a ibadet ederler. Kâfirler ve müşrikler ise mabudlarma, kendilerince tapınırlar.
- Küfür, İslâm'a karşı tek bir millettir:
- Çünkü Allah katında makbul hak din İslâm'dır. Onun özü de Allah için ihlâs ve tevhiddir. Tevhid ilkesine muhalif olan küfrün çeşitleri ise, tevhid aslından sapmış sapık inanç noktasında ortaktırlar.

Kâfirûn Süresiyle Nasr Suresi Arasındaki Münasebet:

- Kâfirûn Süresiyle, Tevhîd İnancı'na ve İslâmî esaslara ters düşen küfür ve batıl sistemlere ve o sistemleri inatla, ısrarla savunanlara karşı İslâm'ın ve Müslümanların tavrı ve tutumu net biçimde ortaya kondu. Böy-lece İslâmî sistemi başka sistemlere uydurma hevesine kapılanların ümit-leri kırılarak Allah'ın insanlara son mesajı olan İslâm'ın indirildiği gibi kı-yamete kadar korunacağı ilân edildi.
- Nasr Süresiyle, İslâm'ın yakın gelecekte ilâhî nusretle teyit edilip başarıya erişeceği ve böylece Onun nurunu söndürmek isteyenlerin asla muvaffak olamayacağı; hak uğrunda fetihlerin devam edeceği müjdelenmekte ve inkârcı nankörlerin ölmeden önce Allah'ın bu mutlak saadet vaat eden davetine olumlu cevap vermeleri dolaylı şekilde istenmektedir.